

Klasifikacijski sustav komunikacijskih funkcija (Communication Function Classification System - CFCS) za osobe s cerebralnom paralizom

Svrha

Svrha CFCS-a je klasifikacija **svakodnevne komunikacijske izvedbe** osobe s cerebralnom paralizom u jedan od pet stupnjeva. CFCS se oslanja na razinu aktivnosti i sudjelovanja kako ga opisuje Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, onesposobljenosti i zdravlja (MKF) Svjetske zdravstvene organizacije (SZO).

Upute za korisnike

Stupanj komunikacijske izvedbe procjenjuje roditelj, skrbnik i/ili stručnjak koji veoma dobro poznaje način komuniciranja osobe. Odrasle osobe i mladi s cerebralnom paralizom također mogu klasificirati svoju komunikacijsku izvedbu. **Sveukupna učinkovitost komunikacijske izvedbe treba se temeljiti na uobičajenom načinu komunikacije osobe u svakodnevnim situacijama**, a ne na njenoj najboljoj sposobnosti. Ove se svakodnevne situacije događaju u domu, školi i zajednici.

Ponekad je komunikacijsko funkcioniranje teško klasificirati jer izvedba osobe obuhvaća više stupnjeva. U takvim slučajevima, izaberite stupanj koji **najbliže opisuje** uobičajeno funkcioniranje osobe **u većini situacija**. Ne uzimajte u obzir zapaženu sposobnost, spoznaju i/ili motivaciju osobe pri izboru stupnja

Definicije

Komunikacija se događa kada **pošiljatelj** šalje poruku *i* kada **primatelj** poruku razumije. **Osoba koja učinkovito komunicira** samostalno se **izmjenjuje kao pošiljatelj i primatelj** bez obzira na konverzacijsku zahtjevnost, uključujući okruženje (npr., zajednicu, školu, posao, dom), partnera i temu.

Pri određivanju CFCS stupnja razmatraju se **svi načini komunikacijske izvedbe**. To uključuje korištenje govora, gesti, ponašanja, pogleda, izraze lica te nadomjesnu i potpomognutu komunikaciju (eng. augmentative and alternative communication - **AAC**). AAC sustav obuhvaća (ali nije ograničen na) znakove rukama, slike, komunikacijske ploče, komunikacijske knjige i govorne uređaje – tzv. uređaje za stvaranje glasa ili govora.

Razlike između stupnjeva temelje se na izvedbi osobe u **ulogama pošiljatelja i primatelja, tempu komunikacije i tipu konverzacijskog partnera**. Pri korištenju ovog klasifikacijskog sustava treba na umu imati sljedeće definicije.

Učinkovit pošiljatelj i primatelj brzo i lako se izmjenjuje u slanju i razumijevanju poruka. Kako bi razjasnio ili ispravio nesporazume u komunikaciji, učinkovit pošiljatelj i primatelj može koristiti ili zatražiti strategije poput ponavljanja, sažimanja, pojednostavljenja i/ili proširenja poruke. Kako bi ubrzao komunikacijsku izmjenu, osobito prilikom korištenja AAC-a, učinkovit pošiljatelj može odlučiti prikladno smanjiti korištenje gramatičko ispravnih poruka izostavljajući ili skraćujući riječi s poznatim komunikacijskim partnerom.

Primjeren tempo komunikacije odnosi se na brzinu i lakoću kojom osoba razumije i prenosi poruke. Primjeren tempo događa se uz nekoliko komunikacijskih prekida i kratkih vremenskih čekanja između komunikacijskih izmjena.

Nepoznati konverzacijski partneri su nepoznate osobe ili poznanici koji samo povremeno komuniciraju s osobom.

Poznati konverzacijski partneri poput rodbine, skrbnika i prijatelja mogu učinkovitije komunicirati s osobom uslijed prethodnog znanja i osobnog iskustva.

Klasifikacijski sustav komunikacijskih funkcija (CFCS) za osobe s cerebralnom paralizom

Objašnjenja

- ★ Određivanje CFCS stupnja **ne zahtijeva testiranje**, niti zamjenjuje standardiziranu procjenu komunikacije. CFCS nije test.
- ★ CFCS **klasificira osobe prema učinkovitosti** trenutnih komunikacijskih izvedbi. On ne objašnjava dodatne razloge u pozadini stupnja učinkovitosti poput spoznajnih, motivacijskih, fizičkih, govornih, slušnih i/ili jezičnih teškoća.
- ★ CFCS **ne procjenjuje mogućnost napretka osobe**
- ★ CFCS se može **koristiti u istraživačke svrhe i pri odabiru pružanja usluga**, kada je važno klasificirati komunikacijsku učinkovitost.

Primjeri obuhvaćaju:

- 1) opisivanje funkcionalne komunikacijske izvedbe koristeći jedinstveni jezik između stručnjaka i nestručnjaka,
- 2) priznavanje korištenja svih učinkovitih načina komunikacije, uključujući AAC,
- 3) usporedbu kako različito komunikacijsko okruženje, partneri i/ili komunikacijski zadatci mogu utjecati na izabrani stupanj klasifikacije,
- 4) osmišljavanje ciljeva u svrhu poboljšanja komunikacijske učinkovitosti osobe.

- ★ Vidi stranicu 3 za opis svih pet stupnjeva.
- ★ Vidi stranicu 4 za grafikon sa smjernicama u razlikovanju stupnjeva.
- ★ Često postavljena pitanja mogu se naći na web stranici CFCS. <http://CFCS.us>

Načini komuniciranja

Bez obzira na broj korištenih načina komunikacije, **1. stupanj CFCS-a dodjeljuje se samo u slučaju cjelokupne komunikacijske izvedbe**. Sljedeća tablica prikazuje moguće načine komuniciranja.

Osoba koristi sljedeće **načine komunikacije**
(Molimo označite **sve** što osoba primjenjuje)

- Govor
- Zvukove (poput "aaaah" za privući partnerovu pažnju)
- Pogled, izraze lica, geste i/ili pokazivanje (npr. s nekim dijelom tijela, štapom, laserom)
- Znakove rukama
- Komunikacijsku knjigu, ploče i/ili slike
- Uređaje za stvaranje glasa ili govora
- Ostalo

Literatura:

Hidecker, M.J.C., Paneth, N., Rosenbaum, P.L., Kent, R.D., Lillie, J., Eulenberg, J.B., Chester, K., Johnson, B., Michalsen, L., Evatt, M., & Taylor, K. (2011). Developing and validating the Communication Function Classification System (CFCS) for individuals with cerebral palsy, *Developmental Medicine and Child Neurology*. 53(8), 704-710. doi: 10.1111/j.1469-8749.2011.03996.x, PMC3130799.

Prijevod:

dr.sc. Ana Katušić, prof. rehabilitator, Diana Korunić, prof. logoped, mr. Sonja Alimović, prof. rehabilitator, Martina Celizić, prof. rehabilitatorana@malidom.hr, Centar za rehabilitaciju "Mali dom-Zagreb"

Klasifikacijski sustav komunikacijskih funkcija (CFCS) za osobe s cerebralnom paralizom

I. Učinkovit pošiljatelj i primatelj s nepoznatim i poznatim partnerima. Osoba samostalno **izmjenjuje uloge pošiljatelja i primatelja** s većinom ljudi u većini okruženja. Komunikacija se odvija lako i **primjerenim tempom i s nepoznatim i poznatim konverzacijskim partnerima**. Nesporazumi u komunikaciji se brzo prevladavaju i ne ometaju ukupnu učinkovitost komuniciranja osobe.

II. Učinkovit pošiljatelj i/ili primatelj s nepoznatim i/ili poznatim partnerima, ali uz sporiji tempo komunikacije. Osoba samostalno **izmjenjuje uloge pošiljatelja i primatelja** s većinom ljudi u većini okruženja, ali **usporeno**, što može otežati komunikacijsku interakciju. Osoba može trebati dodatno vrijeme za razumijevanje poruke, sastavljanje poruke i/ili prevladavanje nesporazuma. Komunikacijski se nesporazumi često rješavaju i ne ometaju konačnu učinkovitost komunikacije i s **nepoznatim i poznatim partnerima**.

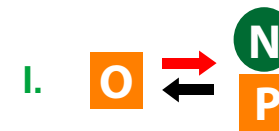
III. Učinkovit pošiljatelj i primatelj s poznatim partnerima. Osoba **izmjenjuje uloge primatelja i pošiljatelja s poznatima** (ali ne i s nepoznatim) konverzacijskim partnerima u većini okruženja. Komunikacija **nije dosljedno učinkovita** s većinom **nepoznatih partnera**, ali je **najčešće učinkovita sa poznatim partnerima**.

IV. Nedosljedan pošiljatelj i/ili primatelj s poznatim partnerima. Osoba **nije** dosljedna u izmjeni uloga **pošiljatelja i primatelja**. Ovi oblici nedosljednosti mogu se vidjeti kod različitih komunikacijskih tipova uključujući: a) povremeno učinkovit pošiljatelj i primatelj; b) učinkovit pošiljatelj, ali s teškoćama u ulozi primatelja; c) učinkovit primatelj, ali s teškoćama u ulozi pošiljatelja. Komunikacija je **ponekad učinkovita s poznatim partnerima**.

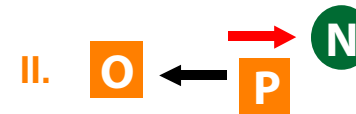
V. Vrlo rijetko učinkovit pošiljatelj i primatelj čak i s poznatim partnerima. Osoba ima teškoća i **kao pošiljatelj i kao primatelj**. Njeno komuniciranje je nerazumljivo većini ljudi. Čini se kako osoba ima teškoća u razumijevanju poruka većine ljudi. Komunikacija je **vrlo rijetko učinkovita** čak i s **poznatim partnerima**.

Legenda

- O** Osoba sa CP
- N** Nepoznati Partner
- P** Poznati Partner
- Učinkovito
- Manje učinkovito

Razlika između I i II stupnja je u **tempu** komunikacije. **Na I stupnju**, osoba komunicira primjerenim tempom s vrlo malim ili nikakvim zakašnjenjem kako bi razumjela i sastavila poruku ili prevladala nesporazum. **Na II stupnju**, osoba bar ponekad **treba dodatno vrijeme**.

Razlika između II i III stupnja ogleda se u **tempu i tipu konverzacijskog partnera**. **Na II stupnju**, osoba je učinkovit pošiljatelj i primatelj poruke sa svim komunikacijskim partnerima, ali tempo je problem. **Na III stupnju**, osoba je dosljedno učinkovita s poznatim konverzacijskim partnerima, ali ne s većinom nepoznatih partnera.

Razlika između III i IV stupnja je u **dosljednosti osobe u izmjeni uloga pošiljatelja i primatelja s poznatim partnerima**. **Na III stupnju**, osoba je uglavnom sposobna komunicirati s poznatim partnerima i kao pošiljatelj i kao primatelj. **Na IV stupnju**, osoba dosljedno ne komunicira s poznatim partnerima. Ova se teškoća može primijetiti u slanju i/ili primanju poruka.

Razlika između IV i V stupnja je u **stupnju teškoće koji osoba ima u komunikaciji s poznatim partnerima**. **Na IV stupnju**, osoba je ponekad učinkovit pošiljatelj i/ili primatelj s poznatim partnerima. **Na V stupnju**, osoba je rijetko sposobna učinkovito komunicirati, čak i s poznatim partnerima.

Grafikon identifikacije CFCS stupnjeva

